

Купріянов В. А.

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ЕКОНОМІКИ

Відомо, що кожний тип економічної системи може включати кілька моделей економіки. Так, в епоху вільного ринку залежно від ступеня розвитку відносин власності та організаційно-економічних відносин виникають два види товарного виробництва. Першим історично було просте товарне господарство селян і ремісників, які виготовляли продукти власною працею і використовували порівняно прості знаряддя. В цьому випадку через досить низьку продуктивність працівників сфера товарного виробництва і обігу була розвинена недостатньо і нерідко межувала з натуральним господарством, якому належали основні позиції в економіці. При капіталізмі з'являється розвинене товарне господарство, коли майже всі продукти перетворюються на товари. Предметом купівлі і продажу стає і робоча сила людей. Розвинене товарне виробництво швидко розвивалося в умовах приватнокапіталістичного привласнення. В ХХ ст. цьому сприяла також власність акціонерних товариств, кооперативів і спілок.

Товарне господарство, в якому використовується наймана праця - це основна модель ринкової економіки. Поряд з нею завжди існувало товарне господарство, засноване на безпосередньому поєднанні факторів виробництва. Тут власник, підприємець і працівник виступають як одна особа. Слід пам'ятати, що в докапіталістичних суспільствах тією чи іншою мірою товарне виробництво базувалося на примусовому поєднанні факторів виробництва, тобто позаекономічному примусі до праці. Більш того, така модель існувала і в епоху розвиненого капіталізму (до громадянської війни в південних штатах США широко використовувалась праця рабів).

Деякі економісти вважають, що "соціальне ринкове господарство" досягається шляхом проведення соціальної політики, яка поєднує в собі принцип свободи на ринку з принципом соціального вирівнювання. Слід якомога більше сприяти власній ініціативі приватних підприємців.

Еволюційний економічний цикл містить різні типи перехідної економіки. Залежно від масштабів та характеру перехідних процесів можна виділити: локальну перехідну економіку, коли трансформаційні процеси притаманні окремим країнам та регіонам, і глобальну перехідну економіку, що охоплює всі країни, людство в цілому.

Циклічність економічної еволюції обумовлює періодичність настання перехідних станів економіки. При цьому про перехідну економіку можна говорити, спираючись на різні класифікації економічних систем, що їх було розглянуто в попередніх розділах цієї теми, тому що перехідна економіка — це проміжний стан економіки, період перетворення, трансформації, наприклад, традиційної економічної системи в ринкову (функціональний підхід до класифікації економічних систем);

Зміст перехідної економіки виявляється в її основних рисах.

~~Поступове реформування економічних відносин не створює перешкод для~~

виробництва і не призводить до виникнення економічної кризи. В той час як метод «шокової терапії», як свідчить досвід багатьох постсоціалістичних країн, неминуче породжує економічні кризи.

Робота виконана під керівництвом ас. кафедри менеджменту Вихристюк М. О.